THUỐC NGỪA CÚM VÔ TÁC

NHỮNG ĐIỀU QUÝ VỊ CẦN BIẾT 2007-08

1 Tại sao nên chủng ngừa?

Cúm ("flu") là một căn bệnh rất dễ lây.

Bệnh này là do siêu vi khuẩn cúm gây ra, lan truyền từ người bệnh sang mũi hoặc cổ họng của người khác.

Các bệnh khác có thể có cùng các triệu chứng và thường bị lầm là cúm. Nhưng chỉ có bệnh gây ra bởi siêu vi khuẩn cúm mới thực sự là bệnh cúm.

Bất cứ người nào cũng có thể bị bệnh cúm, nhưng tỷ lệ nhiễm bệnh cao nhất ở trẻ em. Đa số mọi người chỉ bị cúm vài ngày. Bệnh cúm có thể gây:

- sốt
- đau cổ họng
- ớn lạnh
- mệt mỏi
- ho
- nhức đầu
- nhức mỏi bắp thịt

Một số người khác bị bệnh nặng hơn nhiều. Cúm có thể đưa đến sưng phổi và gây nguy hiểm cho những người bị bệnh tim hoặc hô hấp. Cúm có thể làm trẻ em bị sốt nặng và giật kinh. Trung bình, mỗi năm có 226,000 người phải nằm bệnh viện vì bệnh cúm và 36,000 người thiệt mạng – đa số là người cao niên.

Thuốc chủng ngừa cúm có thể ngừa được bệnh cúm.

2 Thuốc chủng ngừa cúm vô tác?

Có hai loại thuốc chủng ngừa cúm:

Thuốc ngừa cúm **vô tác** (siêu vi khuẩn đã bị giết chết), hoặc "chích ngừa flu" được tiêm vào bắp thịt.

Thuốc ngừa cúm có chứa siêu vi khuẩn **sống, đã pha loãng** (làm yếu đi), gọi là LAIV, được xịt vào mũi. *Loại thuốc ngừa này được đề cập trong một Bản Thông Tin Thuốc Ngừa riêng rẽ.*

Đối với đa số mọi người thì thuốc ngừa cúm ngăn chặn được bệnh nặng do siêu vi khuẩn cúm gây ra. Nhưng thuốc ngừa sẽ *không* ngừa được các căn bệnh "giống như cúm" do các loại siêu vi khuẩn khác gây ra.

Siêu vi khuẩn cúm luôn luôn thay đổi. Do đó, thuốc chủng ngừa cúm được cập nhật hàng năm, và nên chủng ngừa hàng năm. Thuốc bảo vệ đến tối đa là một năm.

Sau khi chủng ngừa khoảng 2 tuần thì cơ thể phát triển được khả năng bảo vệ.

Một số thuốc chủng ngừa cúm vô tác có chứa thimerosal, một chất giữ lâu có thủy ngân. Một số người tin rằng thimerosal có thể gây ra các vấn đề phát triển cho trẻ em. Vào năm 2004, Institute of Medicine ấn hành một phúc trình kết luận rằng, dựa trên các cuộc nghiên cứu khoa học, không có bằng chứng nào cho thấy hai việc này có liên quan với nhau. Nếu quý vị có quan ngại về thimerosal, hãy hỏi bác sĩ của quý vị về loại thuốc ngừa cúm không có thimerosal.

3 Ai nên chủng ngừa cúm vô tác?

Những người trong lớp tuổi từ 6 tháng trở lên có thể chủng thuốc ngừa cúm vô tác. Nên chủng ngừa cho **những người dễ có nguy cơ bị biến chứng từ cúm hoặc có nhiều khả năng cần được chăm sóc y khoa:**

- **Tất cả trẻ em** từ 6 tháng đến 5 tuổi.
- Bất cứ người nào từ **50 tuổi trở lên.**
- Bất cứ người nào từ 6 tháng đến 18 tuổi được **điều trị dài hạn bằng aspirin** (những người này có thể bị Hội Chứng Reye nếu bị cúm).
- Phụ nữ nào sẽ **có thai** trong mùa cúm.
- Bất cứ người nào bị **bệnh dài hạn** như:
  - bệnh tim
  - bệnh phổi
  - suyễn
  - bệnh thận
  - bệnh về cơ cấu chuyển hóa, chẳng hạn như bệnh tiểu đường
  - bệnh thiếu máu, và các chứng bệnh khác về máu
- Bất cứ người nào bị **yếu hệ thống miễn nhiễm** vì:
  - HIV/AIDS hoặc một chứng bệnh nào khác ảnh hưởng đến hệ thống miễn nhiễm
  - điều trị dài hạn bằng các loại thuốc như steroids
  - điều trị ung thư bằng quang tuyến x hoặc bằng thuốc
- Bất cứ người nào bị một số **chứng rối loạn cơ bắp hoặc thần kinh** (chẳng hạn như giật kinh hoặc tê liệt nặng do não bộ) có thể đưa đến vấn đề hô hấp hoặc khó nuốt.
- **Những người nội trú trong các cơ sở chăm sóc dài hạn** và **cơ sở dành cho người bị bệnh kinh niên.**

Cũng nên chủng ngừa cúm cho bất cứ người nào sống chung hoặc chăm sóc cho những người có nhiều rủi ro bị biến chứng vì cúm:

- **Nhân viên chăm sóc y tế.**
- **Những người trong nhà có tiếp xúc và những người chăm sóc trẻ em** từ sơ sinh đến 5 tuổi.
- **Những người trong nhà có tiếp xúc và những người chăm sóc** cho người từ 50 tuổi trở lên, và những người có bệnh tật khiến họ có nhiều rủi ro bị biến chứng nặng khi cúm.

Nên *nghĩ* đến việc chủng ngừa cúm hàng năm cho:

- Những người cung cấp **các dịch vụ cộng đồng thiết yếu.**
- Những người sống trong **nhà nội trú** hoặc trong các điều kiện sinh sống đông đúc, để phòng ngừa bộc phát.
- Những người có nhiều rủi ro bị biến chứng cúm và **du lịch** đến vùng Nam bán cầu trong thời gian từ Tháng Tư đến Tháng Chín, hoặc du lịch đến vùng nhiệt đới trong những nhóm tổ chức du khách vào bất cứ khi nào.

Cũng nên chủng ngừa cúm cho bất cứ người nào muốn **giảm bớt rủi ro bị mắc bệnh cúm hoặc lây bệnh** cúm **cho người khác.**

4 Khi nào tôi nên chủng ngừa cúm?

Sắp xếp để chủng ngừa cúm vào Tháng Mười hoặc Tháng Mười Một nếu quý vị có thể. Nhưng chủng ngừa vào Tháng Mười Hai, hoặc ngay cả sau đó, sẽ vẫn có lợi trong hầu hết mọi năm. Quý vị có thể chủng ngừa ngay khi có thuốc, và cho đến khi nào mùa cúm vẫn còn. Mùa cúm có thể xảy ra bất cứ lúc nào từ Tháng Mười Một đến Tháng Năm. Đa số trường hợp mắc bệnh thường xảy ra trong Tháng Giêng hoặc Tháng Hai.

Đa số mọi người chỉ cần chủng ngừa cúm một lần mỗi năm. **Trẻ em dưới 9 tuổi được chủng ngừa cúm lần đầu tiên** nên chủng 2 liều. Đối với thuốc ngừa vô tác, các liều này nên chủng cách nhau ít nhất 4 tuần.

Có thể dùng thuốc ngừa cúm chung với các loại thuốc chủng khác, kể cả thuốc chủng ngừa phế cầu khuẩn.

5 Một số người nên hỏi bác sĩ trước khi chủng ngừa cúm

Một số người không nên chủng ngừa cúm vô tác hoặc nên đợi.

- Cho bác sĩ biết nếu quý vị bị dị ứng **nặng** (đe dọa đến sinh mạng). Hiếm khi bị phản ứng vì dị ứng với thuốc ngừa cúm.
  - Siêu vi khuẩn thuốc ngừa cúm được cấy trong trứng. Những người bị dị ứng nặng với trứng không nên dùng thuốc ngừa này.
  - Bị dị ứng nặng với bất cứ thành phần nào của thuốc ngừa cũng là một lý do không nên chủng.
  - Nếu quý vị đã bị phản ứng nặng sau lần chủng ngừa cúm trước đây, hãy cho bác sĩ biết.
- Hãy cho bác sĩ biết nếu quý vị đã từng bị Hội Chứng Guillain-Barré (một bệnh tê liệt nặng, cũng được gọi là GBS). Quý vị có thể chủng ngừa, nhưng bác sĩ nên giúp quý vị quyết định.
- Những người bị bệnh từ trung bình đến nặng thường nên chờ cho tới khi bình phục mới chủng ngừa cúm. Nếu quý vị bị bệnh, hãy hỏi bác sĩ hoặc y tá xem có nên dời ngày chủng hay không. Người bị **bệnh nhẹ** thông thường có thể chủng ngừa.

6 Thuốc ngừa cúm vô tác có những rủi ro nào?

Thuốc chủng, cũng như bất cứ thuốc nào khác, có thể gây ra vấn đề nghiêm trọng, chẳng hạn như phản ứng nặng vì dị ứng. Rất ít có rủi ro bị thuốc chủng tác hại nghiêm trọng, hoặc bị thiệt mạng.

Rất hiếm khi bị vấn đề nghiêm trọng từ thuốc chủng ngừa cúm. Siêu vi khuẩn trong thuốc chủng vô tác đã bị giết chết, do đó quý vị không thể bị cúm từ thuốc chủng này.

Các trường hợp nhẹ:

- chỗ tiêm chủng bị đau nhức, nổi đỏ, hoặc sưng lên
- sốt
- nhức mỏi

Nếu bị các phản ứng này thì thông thường sẽ bị không bao lâu sau khi chủng và kéo dài từ 1-2 ngày.

Các trường hợp nặng:

- Rất hiếm khi xảy ra các phản ứng vì dị ứng đe dọa tính mạng. Nếu có thì sẽ bị ngay trong vòng vài phút đến vài tiếng sau khi chủng.
- Vào năm 1976, một loại thuốc chủng (cúm heo) bị cho là gây ra Hội Chứng Guillain-Barré (GBS). Từ đó đến giờ thì không có chứng minh gì rõ rệt là thuốc chủng ngừa cúm gây ra GBS. Tuy nhiên, nếu có rủi ro bị GBS từ các loại thuốc chủng ngừa cúm hiện nay thì mức rủi ro đó tối đa là 1 hoặc 2 người bị trong một triệu người được chủng. Tỷ lệ này thấp hơn nhiều so với mức rủi ro bị cúm nặng mà thuốc chủng có thể ngừa được.

7 Nếu có phản ứng nặng thì sao?

Tôi nên để ý gì?

- Bất cứ tình trạng nào bất thường, chẳng hạn như sốt nặng hoặc hành vi thay đổi. Các dấu hiệu bị phản ứng nặng vì dị ứng có thể là khó thở, khàn giọng hoặc thở khò khè, viêm thanh quản, xanh xao, yếu ớt, tim đập nhanh hoặc chóng mặt.

Tôi nên làm gì?

- **Gọi** bác sĩ, hoặc đưa người đó đến bác sĩ ngay.
- **Cho** bác sĩ **biết** rõ sự việc xảy ra như thế nào, ngày giờ xảy ra, và đã chủng ngừa khi nào.
- **Yêu cầu** bác sĩ, y tá, hoặc sở y tế trình báo phản ứng này bằng cách nộp mẫu Hệ Thống Phúc Trình Biến Chứng Nguy Hại của Thuốc Chủng (Vaccine Adverse Event Reporting System, VAERS).

  Hoặc quý vị có thể trình báo qua web site của VAERS tại www.vaers.hhs.gov, hoặc bằng cách gọi số 1-800-822-7967.

  VAERS không cố vấn y khoa.

8 Chương Trình Bồi Thường Thương Tích Chủng Ngừa Toàn Quốc

Nếu quý vị hoặc con quý vị bị phản ứng nặng với một loại thuốc ngừa, đã có thành lập một chương trình liên bang để giúp trả tiền chăm sóc những người bị tác hại.

Muốn biết chi tiết về Chương Trình Bồi Thường Thương Tích Chủng Ngừa Toàn Quốc (National Vaccine Injury Compensation Program), hãy gọi số **1-800-338-2382** hoặc đến website của họ tại **www.hrsa.gov/vaccinecompensation.**

9 Tôi tìm hiểu thêm bằng cách nào?

- Hãy hỏi bác sĩ hoặc y tá chủng ngừa. Họ có thể đưa cho quý vị toa thuốc chủng hoặc đề nghị các nguồn thông tin khác.
- Gọi cho bộ y tế tiểu bang hoặc sở y tế địa phương.
- Liên lạc với Các Trung Tâm Kiểm Soát và Phòng Ngừa Bệnh Tật (CDC):
  - Gọi số **1-800-232-4636 (1-800-CDC-INFO)**
  - Hãy ghé websites của CDC tại **www.cdc.gov/flu**

Vaccine Information Statement 42 U.S.C. §300aa-26
Inactivated Influenza Vaccine IMM-569VT – Vietnamese (7/16/07)
Translated by Transcend Translations, Davis, CA www.transcend.net

DEPARTMENT OF HEALTH AND HUMAN SERVICES
CENTERS FOR DISEASE CONTROL AND PREVENTION